แนวคิดการอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมาย

THE CONCEPT OF TARGET NOTES FOR JAZZ IMPROVISATION

ธีรัช เลาห์วีระพานิช*

Teerus Laohverapanich*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิธีอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การใช้โน้ตในคอร์ด การใช้โน้ตจากบันไดเสียงหรือโมดที่สัมพันธ์กับคอร์ด และการใช้โน้ตโครมาติกเพื่อเข้าหาโน้ตเป้าหมาย รวมถึงการเอ็นโคลเซอร์ พร้อมยกตัวอย่างการอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายของนักแซกโซโฟนแจ๊สจำนวน 4 คน ซึ่งล้วนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ โคลแมน ฮอว์คินส์ นักเทเนอร์แซกโซโฟนที่มีบทบาทสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สช่วงสวิงบิกแบนด์ ชาร์ลี พาร์คเกอร์ นักอัลโตแซกโซโฟนผู้คิดค้นแนวทางการอิมโพรไวส์แบบบีบ็อพ พอล เดสมอนด์ นักอัลโตแซกโซโฟนผู้มีบทบาทในการสร้างสรรค์ดนตรีคูลแจ๊สและเวสต์โคสต์แจ๊ส และจอห์น โคลเทรน นักเทเนอร์แซกโซโฟนที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ดนตรีฮาร์ดบ็อพ โมดัลแจ๊ส และฟรีแจ๊ส การบรรเลงของนักแซกโซโฟนทั้ง 4 คน แสดงให้เห็นแนวทางอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายที่แตกต่างกัน บทความวิชาการนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อนักดนตรีที่ต้องการศึกษาแนวทางอิมโพรไวส์ในระดับกลางถึงระดับสูง

คำสำคัญ : การอิมโพรไวส์ / โน้ตเป้าหมาย / ดนตรีแจ๊ส

Abstract

The purpose of this academic article aimed to present the improvisation method with a various type of setting target notes. By explaining how to approach the melody towards the method of using target notes in various ways including: chord tones, scales and modes related to the chords, chromatic approach and enclosure. Along with examples of improvisations using target notes by 4 jazz saxophonists, who played an important role in creating various styles of jazz music, including: Coleman Hawkins, the tenor saxophonist who played a major role in the swing big band era, Charlie Parker, the alto saxophonist who invented a method of bebop

* รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต, teerus.l@rsu.ac.th

* Associate Professor, Dr., Conservatory of Music, Rangsit University, teerus.l@rsu.ac.th

Received 08/02/2567, Revised 07/06/2567, Accepted 11/06/2567

improvisation, Paul Desmond, the alto saxophonist who played an important role in the creation of cool jazz and west coast jazz, and John Coltrane, the tenor saxophonist who played a role in the creation of hard bop, modal jazz and free jazz. The performance of the four saxophonists demonstrates how to improvise with a different approach to target notes. Therefore, this article is useful for the musicians who want to study improvisation in an intermediate to advanced level.

Keywords: Improvisation / Target Notes / Jazz Music

บทนำ

เมื่อศึกษาการอิมโพรไวส์ของนักดนตรีแจ๊สชั้นยอด จะพบการสร้างทำนองอิมโพรไวส์แนวนอน (Linear Jazz Improvisation) ในดนตรีแจ๊สเสมอ ซึ่งเป็นการอิมโพรไวส์ที่ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนที่ของโน้ตอย่างต่อเนื่องจากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตตัวถัดไป วิธีสร้างทำนองให้ไพเราะสวยงามนั้นมีหลากหลาย การสร้างทำนองโดยกำหนดโน้ตเป้าหมาย (Target Note) จัดเป็นเป็นวิธีอิมโพรไวส์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งพบในการบรรเลงดนตรีแจ๊สหลากหลายรูปแบบ นักดนตรีแจ๊สแต่ละคนจะมีแนวทางการบรรเลงและการอิมโพรไวส์ที่แตกต่างกันไป บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมาย อธิบายถึงวิธีสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายในลักษณะต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการอิมโพรไวส์โดยนักแซกโซโฟนแจ๊สคนสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สในแต่ละช่วงเวลา

เนื้อหา

การอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมาย คือ การสร้างทำนองเคลื่อนที่เข้าหาโน้ตเป้าหมายในลักษณะต่าง ๆ ในเบื้องต้นนิยมกำหนดโน้ตเป้าหมายให้เป็นโน้ตในคอร์ด (Chord Tone) โดยเฉพาะเลือกใช้โน้ตไกด์โทน (Guide Tone) ซึ่งได้แก่ โน้ตลำดับที่ 3 และ 7 ของคอร์ดแต่ละประเภท หรืออาจเป็นโน้ตนอกคอร์ด (Non-Chord Tone) ที่มีเสียงไพเราะบนคอร์ดนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดโน้ตเป้าหมายโดยพิจารณาจากทำนองหลักได้ด้วย

สำหรับการสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายนั้นมีหลากหลายวิธี ผู้เขียนแนะนำให้ศึกษาวิธีสร้างทำนองเบสหรือที่เรียกว่า การเดินเบส (Walking Bass Line) เป็นอันดับแรก เพราะเมื่อพิจารณาการบรรเลงประกอบของเบสจะพบว่า เป็นการบรรเลงที่แสดงให้ทราบถึงความเร็ว (Tempo) อัตราจังหวะ (Meter) และเสียงประสาน (Harmony) ในเวลาเดียวกัน สังเกตว่าการสร้างทำนองเบสจะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้โน้ตในคอร์ดเป็นหลัก ซึ่งพบการสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายในลักษณะต่าง ๆ โดยใช้โน้ตตัวดำ (Quarter Note) เป็นโน้ตพื้นฐาน เมื่อเบสมีหน้าที่ควบคุมทั้งด้านจังหวะและเสียงประสาน ทำนองเบสจึงมีความสำคัญมากในการนำเสนอดนตรีแจ๊ส จนกล่าวได้ว่า การบรรเลงของมือเบสสามารถกำกับการบรรเลงของนักดนตรีทุกคน

ในวงได้ ฉะนั้น วิธีบรรเลงประกอบของเบสจึงเป็นกระบวนการที่ผู้สนใจการอิมโพรไวส์ทุกคนควรศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการอิมโพรไวส์ของตนเอง

ขั้นตอนสร้างทำนองโดยกำหนดโน้ตเป้าหมาย

สำหรับการสร้างทำนองโดยกำหนดโน้ตเป้าหมายนั้น ผู้บรรเลงจำเป็นต้องรู้จักโน้ตในคอร์ดแต่ละประเภทเป็นอย่างดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องฝึกบรรเลงโน้ตในคอร์ดทุกประเภทจนชำนาญ สามารถบรรเลงเป็นขั้นคู่พลิกกลับรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว อยู่บนจังหวะที่สม่ำเสมอ ตัวอย่างต่อไปนี้จะอธิบายโดยใช้การดำเนินคอร์ดแบบ ii-7 | V7 | I$^{\Delta}$7 ซึ่งเป็นการดำเนินคอร์ดที่พบเสมอในบทเพลงแจ๊สมาตรฐาน (Example 1)

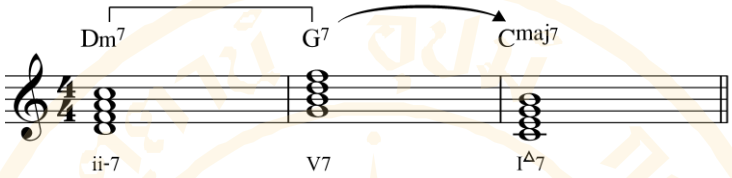

Example 1 Chord Progression (ii-7 | V7 | I$^{\Delta}$7)

Source: by author

ขั้นตอนที่ 1

ในกรณีที่บรรเลงบทเพลงอยู่บนอัตราจังหวะ 4/4 ให้กำหนดโน้ตเป้าหมายซึ่งเป็นโน้ตในคอร์ดบนจังหวะที่ 1 และ 3 ของแต่ละห้อง (Example 2)

Example 2 To set target notes by using chord tone on beats 1 and 3

Source: by author

ขั้นตอนที่ 2

สร้างทำนองเพื่อเชื่อมโน้ตเป้าหมายที่เลือกไว้ ซึ่งสามารถพิจารณาว่าเป็นการเพิ่มโน้ตบนจังหวะที่ 2 และ 4 ของแต่ละห้อง และเพื่อให้การบรรเลงมีเสียงคล้ายการเดินเบสบนจังหวะสวิง (Swing) ให้บรรเลงเน้นเสียงที่จังหวะ 2 และ 4 ด้วย ซึ่งสามารถพิจารณาโน้ตที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้เชื่อมโน้ตเป้าหมายได้ดังต่อไปนี้

1. โน้ตในคอร์ด - เป็นโน้ตที่ควรนำมาใช้สร้างทำนองเป็นอันดับแรก เพราะเป็นโน้ตที่ให้เสียงกลมกลืนเสมอ โดยสามารถนำมาบรรเลงเป็นขั้นคู่พลิกกลับอย่างไร (Example 3)

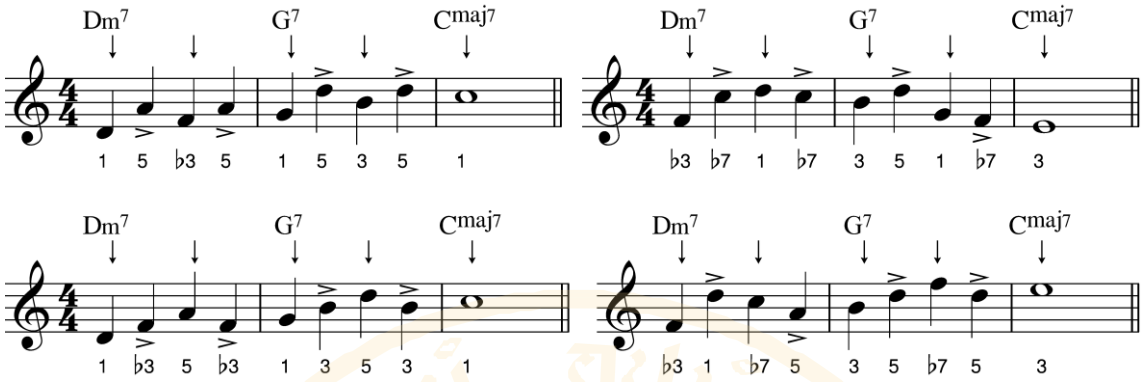

Example 3 Using chords tone to connect target notes

Source: by author

2. โน้ตจากบันไดเสียงหรือโมดที่สัมพันธ์กับคอร์ด - ในเบื้องต้นแนะนำให้เลือกใช้โน้ตที่อยู่ใกล้กับโน้ตเป้าหมายก่อนเป็นอันดับแรก สามารถกล่าวว่าเป็นวิธีเชื่อมทำนองโดยใช้โน้ตผ่าน (Passing Tone) หรือโน้ตเคียง (Neighboring Tone) (Example 4)

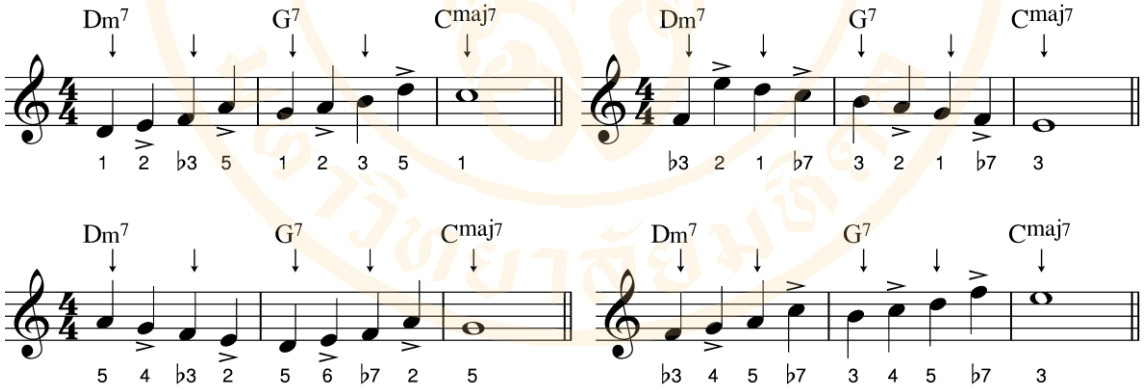

Example 4 Using scales or modes to connect target notes

Source: by author

3. โน้ตโครมาติก - สามารถบรรเลงได้ 2 ทิศทาง คือ โน้ตโครมาติกที่มีเสียงสูงกว่าโน้ตเป้าหมายครึ่งเสียง และโน้ตโครมาติกที่มีเสียงต่ำกว่าโน้ตเป้าหมายครึ่งเสียง สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการใช้โน้ตโครมาติกเพื่อเข้าหาโน้ตเป้าหมาย (Chromatic Approach) หรือการใช้โน้ตผ่านโครมาติก (Chromatic Passing Tone) การใช้โน้ตโครมาติกลักษณะนี้ อาจทำให้ผู้บรรเลงรู้สึกว่าตนเองเลือกใช้โน้ตที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากโน้ตโครมาติก

มักเป็นโน้ตนอกคอร์ดที่ให้เสียงกระด้าง แต่การบรรเลงโดยกำหนดโน้ตเป้าหมายอย่างชัดเจนจะทำให้ทำนองมีเสียงที่ให้ความรู้สึกตึงเครียดสลับกับเสียงที่ผ่อนคลาย (Tension and Release) การสร้างทำนองเข้าโน้ตเป้าหมายโดยใช้โน้ตโครมาติกจะทำให้ทำนองมีเสียงที่ซับซ้อนมากขึ้น เป็นพื้นฐานสำหรับใช้สร้างทำนองด้วยการทำเอ็นโคลเชอร์ (Enclosure) ซึ่งเป็นวิธีบรรเลงที่นักดนตรีแจ๊สนำไปพัฒนาจนทำให้เกิดทำนองแบบบีบ็อพ (Bebop) (Example 5)

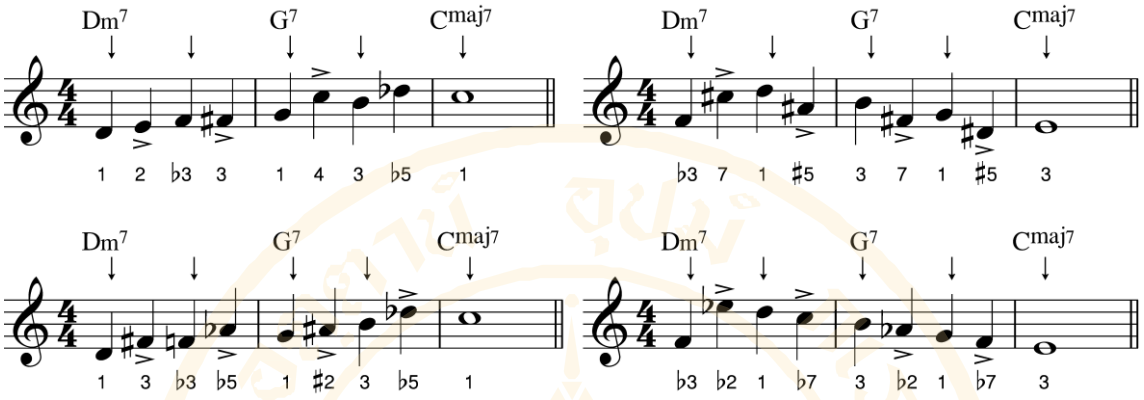

Example 5 Using Chromatic notes to connect target notes

Source: by author

ขั้นตอนที่ 3

ให้สร้างทำนองโดยใช้วิธีที่กล่าวมาข้างทั้งหมดร่วมกัน ทั้งนี้ สามารถลองกำหนดโน้ตเป้าหมายไว้เพียงห้องละ 1 ตัว และเลือกใช้โน้ตเป้าหมายได้อย่างอิสระ วิธีบรรเลงในขั้นตอนนี้จะทำให้ทำนองมีลักษณะคล้ายการบรรเลงประกอบของเบสมากขึ้น (Example 6)

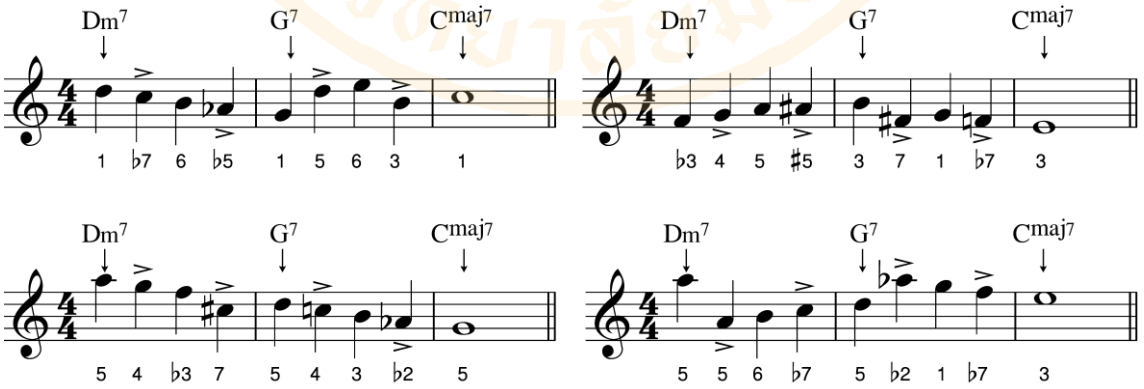

Example 6 To set target notes by using chord tone on beats 1

Source: by author

ขั้นตอนที่ 4

ให้นำทำนองที่คล้ายการบรรเลงประกอบของเบสนี้ มาบรรเลงโดยใช้โน้ตเขบ็ต 1 ชั้น (Eighth Note) การบรรเลงในลักษณะนี้จะเหมือนกับการสร้างทำนองอิมโพรไวส์บนการดำเนินคอร์ดแบบ ii-7 V7 | I$^{\Delta}$7 ไปโดยปริยาย และหากผู้บรรเลงสร้างทำนองโดยใช้โน้ตโครมาติกเคลื่อนที่เข้าหาโน้ตเป้าหมาย ก็จะทำให้ทำนองมีสุ้มเสียงแบบบีบ็อพ (Bebop) ไปโดยปริยายเช่นกัน (Example 7)

Example 7 Create line by using eighth note

Source: by author

ขั้นตอนที่ 5

นำวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นไปใช้สร้างทำนองอิมโพรไวส์บนบทเพลงต่าง ๆ โดยเริ่มจากบทเพลงที่มีการดำเนินคอร์ดไม่ซับซ้อน เช่น การดำเนินคอร์ดแบบบลูส์ (Blues Progression) และการดำเนินคอร์ดแบบริทึมเชนจิส (Rhythm Changes Progression) ให้ฝึกอิมโพรไวส์ร่วมกับเครื่องประกอบจังหวะ (Metronome) หรือบทเพลงที่มีแต่เครื่องดนตรีประกอบ (Backing Track) บนจังหวะช้า ๆ โดยพยายามนึกถึงโน้ตเป้าหมายในแต่ละห้องให้ทัน แนะนำให้ลองกำหนดโน้ตเป้าหมายไว้ล่วงหน้า ดังที่แสดงไว้ใน Example 8 เป็นการสร้างทำนองโดยกำหนดว่าจะใช้โน้ตตัวที่ 3 ของแต่ละคอร์ดเป็นโน้ตเป้าหมาย และ Example 9 เป็นการสร้างทำนองโดยกำหนดเป้าหมายอย่างอิสระ

Example 8 Begin the line with the 3rd of each chords

Source: by author

Example 9 Begin the line with a random chord tone

Source: by author

การสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายโดยใช้วิธีเอ็นโคลเซอร์ (Enclosure)

เอ็นโคลเซอร์เป็นการสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายโดยใช้ทั้งโน้ตที่อยู่ข้างบน (โน้ตที่มีเสียงสูงกว่าโน้ตเป้าหมาย) และโน้ตที่อยู่ข้างล่าง (โน้ตที่มีเสียงต่ำสูงกว่าโน้ตเป้าหมาย) ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งโน้ตโครมาติกและโน้ตในบันไดเสียง (Example 10)

Example 10 Using enclosure around C

Source: by author

วิธีฝึกซ้อมเอ็นโคลเซอร์ทุกรูปแบบก็มีเป้าหมายเดียวกันคือต้องการสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมาย โดยใช้โน้ตที่อยู่ล้อมรอบโน้ตเป้าหมาย หรือโน้ตที่อยู่ใกล้กับโน้ตเป้าหมาย เพื่อให้เข้าใจเสียงของทำนองที่เคลื่อนที่เข้าหาโน้ตเป้าหมายอย่างถ่องแท้ ผู้เขียนแนะนำให้เลือกแบบฝึกหัดที่ตนเองชอบเพียง 1 รูปแบบ และฝึกซ้อมอย่างจริงจัง ฝึกบรรเลงให้ครบทั้ง 12 กุญแจเสียง จนสามารถบรรเลงได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น การทำเอ็นโคลเซอร์โดยใช้โน้ตในคอร์ด Major7th เป็นโน้ตเป้าหมาย (Example 11) และการทำเอ็นโคลเซอร์โดยใช้โน้ตในบันไดเสียง C เมเจอร์เป็นโน้ตเป้าหมาย (Example 12)

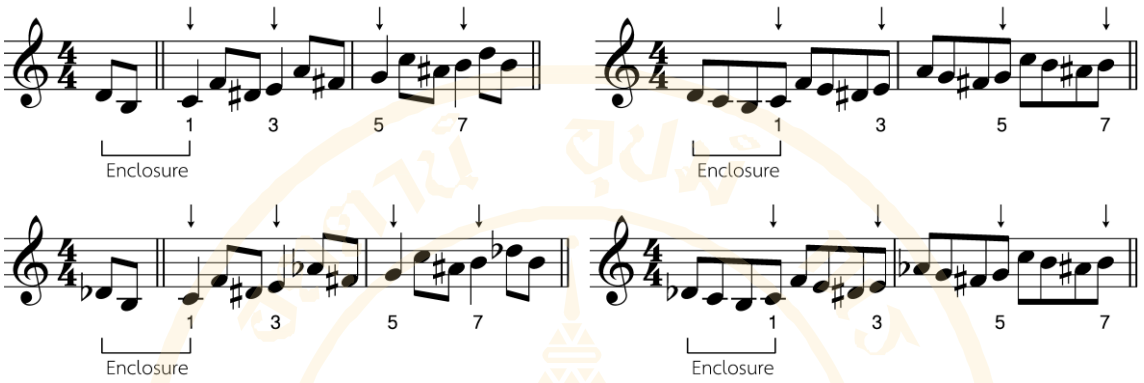

Example 11 Practice enclosure by using the chord tone of Cmaj7

Source: by author

Example 12 Practice enclosure by using notes in C major scale

Source: by author

การอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายของนักแซกโซโฟนแจ๊สคนสำคัญ

เมื่อศึกษาทำนองอิมโพรไวส์จะพบทำนองที่สร้างโดยกำหนดโน้ตเป้าหมายอยู่เสมอ ทั้งการบรรเลงของนักดนตรีแจ๊สระดับตำนานและนักดนตรีแจ๊สในปัจจุบัน และจะพบการทำเอ็นโคลเซอร์เสมอเมื่อพวกเขาต้องการสร้างทำนองแบบบีบ็อพ (Bebop) ทั้งนี้ นักดนตรีแต่ละคนจะมีวิธีการใช้โน้ตเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทำนองมีความซับซ้อนและสวยงามคนละแบบ ดังที่จะอธิบายในตัวอย่างต่อไปนี้เป็นการอิมโพรไวส์ของนักแซกโซโฟนคนสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สในแต่ละช่วงเวลา

การบรรเลงของโคลแมน ฮอว์คินส์ (Coleman Hawkins, ค.ศ. 1904-1969)

นักเทเนอร์แซกโซโฟนที่โดดเด่นในช่วงสวิงบิกแบนด์ (Big Band Swing) เมื่อวิเคราะห์การอิมโพรไวส์ของฮอว์คินส์ในบทเพลง *Body and Soul* จะพบการอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น การบรรเลงช่วงท้ายท่อน A1 ในรอบที่ 1 ห้องที่ 7-9 พบการสร้างทำนองแบบซีเควนซ์ (Sequence) โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายเป็นโน้ตตัวที่ 1 และ 3 ของแต่ละคอร์ด ทำให้โน้ตเป้าหมายเคลื่อนที่ขึ้นครึ่งเสียงต่อเนื่องจากโน้ต D♭ - D - E♭ ตามลำดับ และการบรรเลงช่วงท้ายท่อน A1 ในรอบที่ 2 ห้องที่ 39-41 พบทำนองแบบซีเควนซ์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายให้เคลื่อนที่ลงครึ่งเสียงอย่างต่อเนื่องจากโน้ต F - E - E♭ - D ตามลำดับ (Example 13)

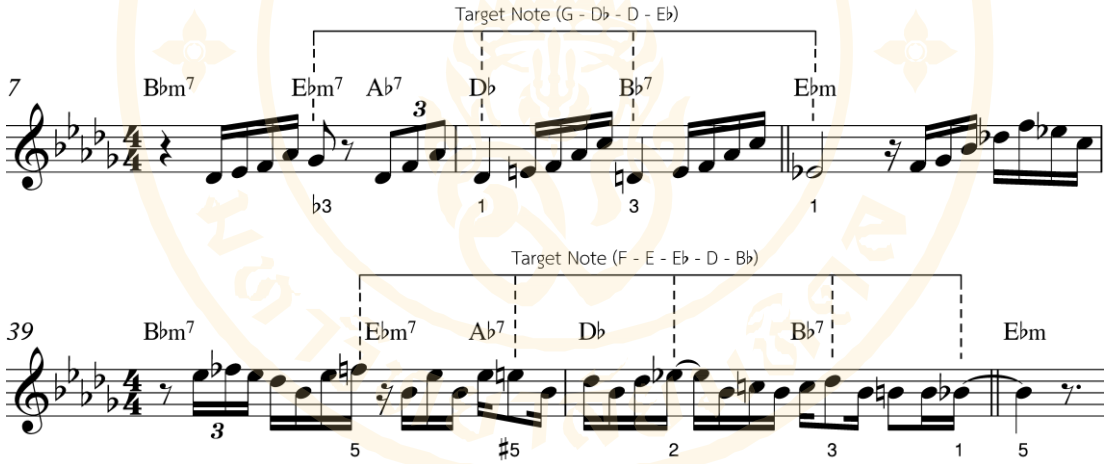

Example 13 Coleman Hawkins's Improvisation in *Body and Soul*

Source: by author

การบรรเลงของชาร์ลี พาร์คเกอร์ (Charlie Parker, ค.ศ. 1920-1955)

นักอัลโตแซกโซโฟนคนสำคัญในช่วงบีบ็อพ เขามีความเชี่ยวชาญในการสร้างทำนองอิมโพรไวส์โดยใช้โน้ตโครมาติกหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการทำเอ็นโคลเซอร์ที่สวยงาม เช่น การอิมโพรไวส์ในบทเพลง *Confirmation* รอบที่ 1 ท่อน A3 เขาสร้างทำนองโดยกำหนดโน้ตตัวที่ 3 เป็นโน้ตเป้าหมาย และสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายได้อย่างน่าสนใจ ทั้งการใช้โน้ตในคอร์ด โน้ตจากโมดหรือบันไดเสียง โน้ตโครมาติก และทำเอ็นโคลเซอร์หลายครั้ง การบรรเลงในลักษณะนี้ทำให้ทำนองมีความซับซ้อนมากขึ้น (Example 14)

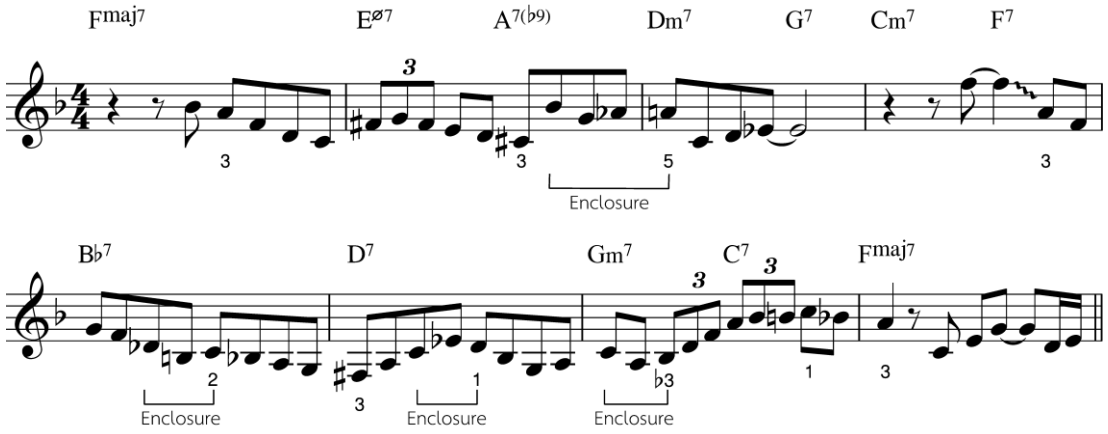

Example 14 Charlie Parker's Improvisation in *Confirmation*

Source: by author

การบรรเลงของพอล เดสมอนด์ (Paul Desmond, ค.ศ. 1924-1977)

นักอัลโตแซกโซโฟนผู้มีบทบาทสำคัญในช่วงคูลแจ๊ส (Cool Jazz) และเวสต์โคสต์แจ๊ส (West Coast Jazz) ซึ่งเป็นดนตรีที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากบีบ็อพ แต่มีเสียงแตกต่างจากบีบ็อพอย่างสิ้นเชิง สังเกตได้จากการนำเสนอท่วงทำนองที่ละเมียดละไมของเดสมอนด์ เสียงอัลโตแซกโซโฟนที่ค่อนข้างเล็ก กลม นุ่ม เป็นสำเนียงที่ไม่หนักหน่วง จึงทำให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลาย อีกทั้งยังมีวิธีสร้างทำนองอิมโพรไวส์ที่แตกต่างจากนักดนตรีคนอื่น โดยเฉพาะการพัฒนาโมทีฟ (Motive Development) โดยทำซีเควนซ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การบรรเลงในบทเพลง *All the Things You Are* จากผลงานบันทึกเสียงชุด Two of a Mind เดสมอนด์อิมโพรไวส์โดยพัฒนาโมทีฟได้อย่างน่าสนใจ ในช่วงท้ายการบรรเลงเขาอิมโพรไวส์โดยกำหนดเป้าหมายเป็นโน้ตลำดับที่ 3 และ 7 ได้อย่างสวยงาม ซึ่งเป็นทำนองที่มีโน้ตเป้าหมายเคลื่อนที่ลงอย่างต่อเนื่อง (Example 15)

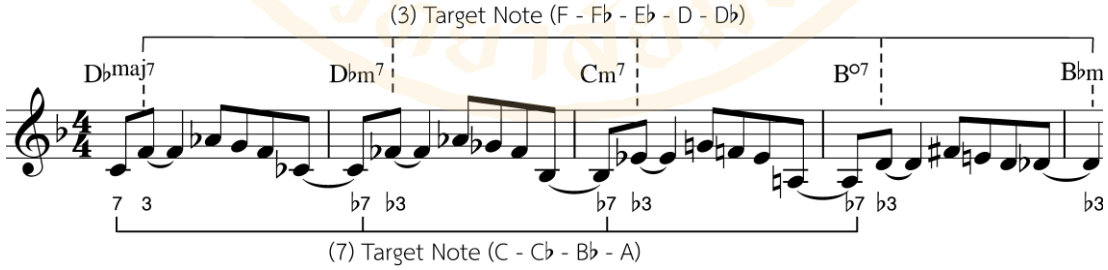

Example 15 Paul Desmond's Improvisation in *All the Things You Are*

Source: by author

การบรรเลงของจอห์น โคลเทรน (John Coltrane, ค.ศ. 1926-1967)

นักเทเนอร์แซกโซโฟนที่ผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สหลากหลายรูปแบบ เขาสามารถอิมโพรไวส์โดยใช้การกำหนดโน้ตเป้าหมายได้อย่างซับซ้อน เป็นทำนองที่เคลื่อนที่เป็นกลุ่มโน้ตในลักษณะต่าง ๆ

ซึ่งทำให้เกิดทำนองรูปแบบใหม่ เช่น การบรรเลงในบทเพลง *Straight, No Chaser* จากผลงานบันทึกเสียงชุด Milestone ของไมล์ส เดวิส (Miles Davis, ค.ศ. 1926-1991) แสดงให้เห็นถึงแนวทางการอิมโพรไวส์ที่แตกต่างบนการดำเนินคอร์ดแบบ ii-7 | V7 | I เขาอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายให้เคลื่อนที่ลงเป็นขั้นคู่ 3 ไมเนอร์ (หรือสามารถพิจารณาเป็นคอร์ด Diminished7th ได้อย่างน่าสนใจ (Example 16)

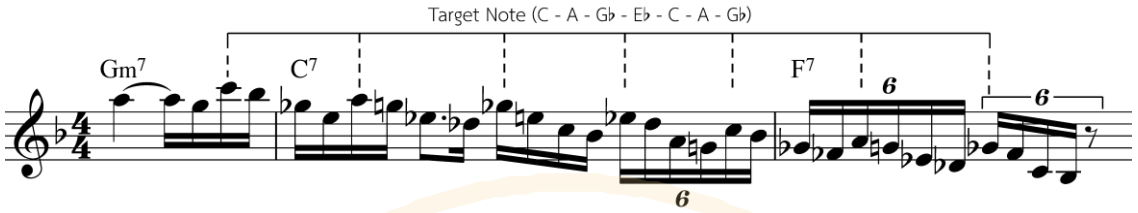

Example 16 John Coltrane's Improvisation in *Straight, No Chaser*

Source: by author

สรุป

การอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับความนิยมจากนักดนตรีแจ๊สทุกยุคสมัย อย่างไรก็ตาม นักดนตรีแจ๊สแต่ละคนก็มีวิธีการสร้างสรรค์ทำนองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบดนตรีที่ตนเองต้องการนำเสนอ ฉะนั้น ขั้นตอนสร้างทำนองโดยกำหนดโน้ตเป้าหมายที่กล่าวไว้ข้างต้นจึงเป็นเพียงแนวทางการบรรเลงเบื้องต้น ในการอิมโพรไวส์ระดับที่สูงขึ้นจะพบวิธีกำหนดโน้ตเป้าหมายในรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังการบรรเลงของนักแซกโซโฟนที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น แม้พวกเขาจะบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาการอิมโพรไวส์แล้วจะพบว่าแต่ละคนมีวิธีอิมโพรไวส์โดยกำหนดโน้ตเป้าหมายในลักษณะที่แตกต่างกันไป

สามารถสรุปการอิมโพรไวส์ของนักแซกโซโฟนทั้ง 4 คนได้ว่า การอิมโพรไวส์ของโคลแมน ฮอว์คินส์ จะกำหนดโน้ตเป้าหมายให้เคลื่อนที่ลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ทำนองมีทิศทางที่เคลื่อนที่ชัดเจน แตกต่างจากการอิมโพรไวส์ของชาร์ลี พาร์คเกอร์ ที่มักกำหนดโน้ตเป้าหมายเป็นโน้ตตัวที่ 3 ของคอร์ดและสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายโดยซ่อนการทำเอ็นโคลเซอร์ได้อย่างซับซ้อน สำหรับการบรรเลงของพอล เดสมอนด์ จะพบการอิมโพรไวส์ที่ใช้พัฒนาโมทีฟโดยทำซีเควนซ์ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งคำนึงถึงการเลือกใช้โน้ตไกด์โทนเป็นโน้ตเป้าหมายได้อย่างสวยงาม และสุดท้ายการอิมโพรไวส์ของจอห์น โคลเทรน แสดงให้เห็นถึงวิธีกำหนดโน้ตเป้าหมายที่ทำให้ทำนองมีเสียงแตกต่างออกไป โดยเป็นการกำหนดโน้ตเป้าหมายให้เคลื่อนที่ลงเป็นขั้นคู่ 3 ไมเนอร์อย่างต่อเนื่อง

ผู้เขียนหวังว่าบทความวิชาการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจการอิมโพรไวส์และสามารถนำวิธีการกำหนดโน้ตเป้าหมายไปประยุกต์ใช้สำหรับการอิมโพรไวส์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ขอแนะนำให้ลองศึกษาการบรรเลงของนักดนตรีที่ตนเองชื่นชอบ สังเกตว่าพวกเขาอิมโพรไวส์โดยคำนึงถึงโน้ตเป้าหมายบ้างหรือไม่ และมีวิธีการสร้างทำนองเข้าหาโน้ตเป้าหมายอย่างไร อย่างไรก็ตาม แม้การสร้างทำนองอิมโพรไวส์โดยกำหนด

โน้ตเป้าหมายจะช่วยทำให้ทำนองเคลื่อนที่ต่อเนื่องได้อย่างราบรื่น แต่การคำนึงถึงโน้ตเป้าหมายมากจนเกินไปก็อาจส่งผลเสียต่อการบรรเลงเช่นกัน ซึ่งอาจทำให้ความสวยงามของแนวทำนองลดน้อยลงหรืออาจเป็นทำนองที่ไม่มีชีวิตชีวา และอาจทำให้เกิดความกังวล รู้สึกอึดอัดหรือเกร็ง เพราะกลัวว่าจะบรรเลงผิด จนไปปิดกั้นความคิดและจินตนาการทางการบรรเลง ดังนั้น สำหรับการอิมโพรไวส์ในสถานการณ์จริง ขอให้เรามีอิสระในการสร้างสรรค์ทำนอง บรรเลงด้วยความรู้สึกสบายกายสบายใจ ไม่วิตกกังวล และที่สำคัญควรกล้าลองหาแนวทำนองใหม่เสมอ เพราะทั้งหมดคือการอิมโพรไวส์ที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น

Bibliography

Berliner, Paul F. *Thinking in Jazz: The Infinite Art of Improvisation*. Chicago: University of Chicago, 1994.

Coker, Jerry. *Improvising Jazz*. New York: Simon & Schuster, 1987.

Gridley, Mark C. *Jazz Styles: History and Analysis*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2009.

Laohverapanich, Teerus. *Jazz Styles and Analysis*. Bangkok: Phatcharada Press, 2021. (in Thai)

Laohverapanich, Teerus. The Art of Jazz Improvisation. Bangkok: Phatcharada Press, 2020. (in Thai)

Ligon, Bert. *Comprehensive Technique for Jazz Musicians*. Milwaukee, WI: Hal Leonard, 1999.

Terefenko, Dariusz. *Jazz Theory*. 2nd ed. New York: Routledge, 2018.